

Література.

1. Мочерний С. В. *Методологія економічного дослідження* / С. В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001. – 416 с.
2. Рябчик І. В. *Наукові підходи до аналізу ефективності сільськогосподарських підприємств* / І. В. Рябчик, В. В. Галушко // *Економіка АПК*. – 2004. – № 3. – С. 101-108.
3. *Синергетика економічних систем* : навч. посіб. – Житомир, 2006. – 608 с.
4. Ходаківський Є. І. *Психологія управління* : навч. посіб. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. – 2-ге вид. – Центр учбової літератури, 2009. – 608 с.
5. Черевко Г. В. *Економіка природокористування* / Г. В. Черевко, М. І. Яцків. – Львів : Світ, 1995. – 208 с.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

***ВАЛЕТЕНКО В.В., * СТУДЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Увага до проблеми підвищення економічної ефективності вирощування соняшника викликана, насамперед тим, що від успішного розв'язання її залежить зростання дохідності підприємств, підвищення конкурентоспроможності продукції на внутрішньому та світовому ринках, забезпечення сталого розвитку агропромислового комплексу. До розгляду цих проблем звертаються багато науковців, серед них М.Ю. Коденська, К.В. Колузанов, А.А. Побережна та інші.

Насіння олійних культур – унікальна сировина для отримання харчових та технічних олій, дешевих харчових та кормових видів білка з особливими біологічними та функціональними властивостями, високим вмістом біологічно активних речовин та широким набором макро, мікро та ультрамікроелементів. Рослинні олії необхідні всім галузям народного господарства. Вони можуть бути надійним джерелом валютних надходжень. Серед українських олійних культур найбільше значення для цієї мети мають соняшник, соя та ріпак. За обсягом посівних площ олійні культури поступаються лише зерновим (пшениці та ячменю). Серед них, особливо в останні роки, домінуюче місце займає соняшник, частка якого у структурі виробництва олійних

* *Науковий керівник – Онегіна В.М., д.е.н., професор*

культур становить понад 90%. Нині в Україні соняшник є основною культурою для виробництва рослинної олії та високобілкових кормів, а його експорт приносить значний валютний прибуток. Україна займає одне з провідних місць серед держав, що висівають соняшник, виробляючи щорічно близько 10% насіння соняшнику у світі.

Протягом останніх двадцяти років спостерігається стала тенденція: розширення посівних площ соняшнику, що зумовлено вигідністю її вирощування для аграрних підприємств. Незважаючи на велику кількість досліджень і численні публікації, питання підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва не втрачає актуальності. Тому виникає необхідність поглибленого аналізу факторів, які зумовлюють кінцеві результати господарювання та обґрунтування напрямів підвищення ефективності виробництва соняшнику за сучасних умов.

Однією з основних проблем соняшникового виробництва в Україні є домінування екстенсивного типу його розвитку, що у поєднанні із специфікою галузі викликає занепокоєння щодо подальших перспектив вирощування цієї культури. В Україні протягом 2005-2009 рр. посівні площі соняшнику зросли на 489 тис. га або в середньому на 13,1%, а його урожайність - на 2,4%.

Позитивні зміни цих факторів, що впливають на валовий збір соняшнику призвели до його збільшення впродовж п'яти років на 35,2%, рентабельності - на 17,1%. Але, незважаючи на це, виробнича собівартість 1 ц соняшнику зросла в на 52,5, а повна - на 51,6%. У досліджуваному періоді в Україні значно подорожчали засоби виробництва, децю підвищився рівень оплати праці. Всі ці фактори створюють об'єктивні передумови для зростання затрат у розрахунку на 1 га посівів.

Протягом досліджуваного періоду ціна реалізації соняшнику зросла з 177 грн. за тону у 2005 році, до 1897 грн. за тону у 2009.

Оскільки суттєво вплинути на ціну реалізації продукції підприємства не можуть, собівартість та врожайність є тими внутрішніми факторами, які значно впливають на прибутковість ведення галузі. Тому стратегія сільськогосподарських товаровиробників повинна концентруватися на активному пошуку; мобілізації резервів підвищення врожайності, а також зниження собівартості одиниці продукції. При цьому зниження рівня витрат по всьому технологічному ланцюгу є запорукою прибутковості галузі, але за умови, що воно не є порушенням технологічного циклу, особливо в умовах нестачі фінансових ресурсів.

Для цього необхідно забезпечити посів насінням

високопродуктивних гібридів з генетичним потенціалом урожайності не менше 25-30 центнерів на гектар посівів і олійністю 48-50%.

У реалізації заходів маркетингової товарної політики головним є управління якістю і конкурентоспроможністю продукції. Особлива увага має приділятися плануванню каналів реалізації продукції, також потребує удосконалення державне регулювання аграрного виробництва та експорту-імпорту насіння соняшника і соняшникової олії.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗЕРНОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

**ДАНЕЦЬ Ю. М., * МАГІСТР,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Реформування аграрного сектору економіки поряд із виключною цінністю зерна в продовольчому забезпеченні країни зумовили появу цілого комплексу проблем у сфері його виробництва та розподілу. Для сільськогосподарських товаровиробників 2009 рік став відносно сприятливим. Зокрема валовий збір зернових становив понад 46 млн. тонн. Але, як і у попередні роки проблеми для аграріїв зернового ринку залишаються. Найбільші труднощі, що виникають в процесі формування цивілізованого зернового ринку, стосуються, в основному, нестабільності виробництва продукції, несформованості розподільчих каналів та слабкого використання можливостей інфраструктури. Враховуючи те, що в нашій країні зернові культури в структурі посівних площ протягом тривалого історичного періоду займають близько половини орних земель і вони потенційно спроможні приносити левову частину доходів сільському господарству й державі в цілому, потрібне удосконалення дослідження ринку зерна в Україні, з метою підвищення ефективності його функціонування.

Вивчення різних аспектів розвитку продовольчих ринків, які стосуються становлення ринкових відносин в системі АПК, створення ринкової інфраструктури, забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, а також формування зернового ринку є предметом досліджень багатьох вітчизняних вчених-економістів: В.Андрійчука, В.Бойка, П.Гайдуцького, М.Калінчика, Ю.Коваленка, М.Лобаса, М.Маліка, П.Саблука, Л.Худолій, Г.Черевка, О.Шпичака та ін. Водночас, загострення конкурентної боротьби, зумовлене

* Науковий керівник – Шибасва Н.В.